

Julkinen sektori ja hyvinvointivaltio – julkistalouden kansainvälistä vertailua¹

Julkisen talouden ja hyvinvointivaltion nykytila ja tulevaisuus ovat suurennuslasin alla työikäisen väestön ikääntyessä etenkin Euroopassa. Miltä Suomen julkinen sektori ja sen keskeisimmät meno- ja tuloerät näyttävät kansainvälisessä vertailussa?

Tuomas Matikka
Tutkijaharjoittelija
Palkansaajien tutkimuslaitos
tuomas.matikka@labour.fi

Julkinen sektori on tulevina vuosina monien vaikeiden haasteiden edessä. Lähitulevaisuudessa eläköityvät suuret ikäluokat ja työvoiman vähentyminen merkitsevät todennäköisesti lisääntyviä julkisia menoja ja vähentyviä verotuloja. Suurten ikäluokkien osuus on Suomessa muita EU-maita keskimäärin suurempi, joten julkisen talouden menot ja tulot sekä niiden tuleva ke-

hitys ovat Suomen osalta erityisen huomion kohteena. Myös globalisaatio ja verokilpailu herättävät omat kysymyksensä hyvinvointivaltion tulevaisuudesta. Synkimmissä ennusteissa eurooppalaisten hyvinvointivaltioiden

¹ Artikkelin perustuu kirjoittajan laatimaan laajempaan selvitykseen, joka ilmestyy lähiaikoina Palkansaajien tutkimuslaitoksen Raportteja-sarjassa.

Tampereen yliopistossa kansantaloustiedettä opiskeleva Tuomas Matikka toimi tutkijajarjoittelijana Palkansaajien tutkimuslaitoksessa kesällä 2006.

tulo- ja menorakenteet ovat todellisella koetuksella eläke-, sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvaessa verotuksella saatavia julkisia tuloja reilusti nopeammin.

Suomessa on eurooppalaisittain keskisuuret julkiset menot

Julkisen sektorin ja hyvinvointivaltion laajuutta voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta. Yksiselitteistä tunnuslukua julkisen sektorin koolle on vaikea määrittää. Julkisen sektorin yleistä suuruutta ja sen kehitystä eri maissa voidaan kuitenkin karkeahkosti vertailla esimerkiksi julkisten kokonaismenojen bruttokansantuoteosuuksien avulla.

Suomen julkisen sektorin kokonaismenojen osuus bruttokansantuotteesta oli 1990-luvun puolivälissä laman seurauksena verrattain korkea (kuvio 1). Menojen leikkausten ja talouskasvun myötä julkisen sektorin meno-osuus laski vuosituhannen vaihteeseen mennessä kymmenisen prosenttiyksikköä noin 50 %:n tasolle, jolla se on

sittemmin pysytellyt. Myös Ruotsin ja Tanskan julkisten menojen kehitys on ollut vastaavanlaista, joskin erityisesti Ruotsin julkinen meno-osuus on pysytellyt useita prosenttiyksikköjä Suomea korkeampana. Kuvion maista myös Ranskalla on tällä hetkellä Suomea suurempi julkisten menojen bkt-

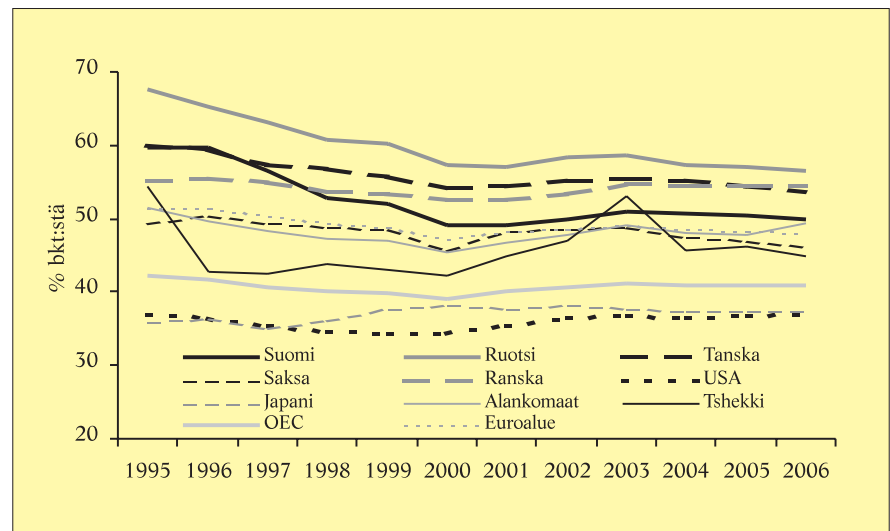
osuus. Perinteisesti pienen julkisen sektorin mailla USA:lla ja Japanilla julkiset kokonaismenot ovat alle 40 % bruttokansantuotteesta.

2000-luvulla Suomen julkiset kokonaismenot ovat olleet vain hieman (2 prosenttiyksikköä) euroalueen keskiarvoa suurempia, joten Suomella voidaan todeta olevan eurooppalaisittain keskisuuret julkiset menot. Ero OECD-maiden keskimääräiseen julkiseen meno-osuuteen on kuitenkin lähes 10 prosenttiyksikköä, joten laajemmalla vertailussa Suomi erottuu keskimäärin suuremmalla julkisella sektorillaan.

Hyvinvointivaltion laajuutta vertaillaan usein myös julkisen palvelutuotannon ja siten julkisen sektorin työllisten suhteellisen määrän avulla. Suomessa oli julkisen sektorin palveluksessa 113 henkeä tuhatta asukasta kohden vuonna 2003². Ruotsissa ja Tanskassa osuus on vielä Suomea keskimäärin yli kolmisenkymmentä työllistä suurempi. Ero esimerkiksi keskieuropalaisiin

² Luvut perustuvat kansainvälisen työjärjestön ILO:n tilastoihin. Niissä ei ole mukana julkisen sektorin liikelaitoksissa tai sen omistamissa liiketoimintaa harjoittavissa yhtiöissä työskenteleviä henkilöitä.

Kuvio 1. Julkisen sektorin kokonaismenot suhteessa bruttokansantuotteeseen eräissä maissa v. 1995–2005.

Lähteet: Euroopan komissio, OECD.

maihiin on selvä; Saksassa ja Alankomaissa julkisen sektorin työllisiä oli 52 ja 64 tuhatta asukasta kohden. Yhdysvalloissa julkinen sektori työllisti 74 ja Japanissa vain 41 työllistä tuhatta kansalaista kohden. Tällä tunnusluvulla tarkasteltuna Suomen julkinen sektori on selvästi keskimääräistä laajempi mutta kuitenkin myös lähes yhtä selvästi pohjoismaisen laajan hyvinvointivaltion mallimaita Ruotsia (138) ja Tanskaa (158) pienempi.

Julkisten menojen rakenne

Euroopan yhteisöjen tilastotoimisto Eurostat tilastoi vuosittain julkisten menojen tehtäväkohtaista jakoa Euroopassa. Viimeisin kaikkia EU-15-maita koskeva vertailutilasto on vuodelta 2003.

Merkittävin osa EU-15-maiden julkisista menoista kuuluu sosiaaliturvaan (taulukko 1). Sosiaalimenojen osuus on noin 19 % bkt:stä eli noin 40 % julkisista kokonaismenoista. Niiden merkittävimmät yksittäiset erät ovat vanhuudesta johtuvat menot (lähinnä eläkkeet), työttömyysturvamenot sekä perheisiin ja toimeentuloon liittyvät tulonsiirrot. Koulutus ja terveydenhuolto ovat korkomenot sisältävien yleisten hallintomenojen ohella myös keskeisiä julkisten menojen kohteita EU-15-maissa.

Suomen menorakenne on melko yhtenevä EU-15-maiden kanssa. Sosiaaliturvamenot ovat kuitenkin Suomessa suuremmissa roolissa. Julkiset terveydenhuolto- ja koulutusmenot ovat EU-15-keskiarvon tasolla suhteessa julkisiin kokonaismenoihin. Yleisen hallinnon sekä puolustuksen ja turvallisuuden osuudet ovat Suomessa EU-15-maita pienempi ja vastaavasti elinkeinoelämän tu-

Taulukko 1. Julkiset menot tehtävittäin Suomessa ja EU-15-maissa, prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

	Sosiaalimenot	Yleinen hallinto	Terveydenhuolto	Koulutus	Elinkeino- ja elämänterveystoimet	Puolustus	Muut	Yhteensä
EU-15	19,2	6,7	6,4	5,3	3,9	3,4	2	47,7
Suomi	21,6	6,6	6,5	5,9	4,6	2,9	1,9	50,1

Lähde: Eurostat.

kipalkkiot hieman suurempi meno-erä.

Sosiaalimenojen vertailu

Julkisen sektorin merkittävimmän menokohteen, sosiaaliturvamenojen tarkempi kansainvälinen vertailu ei ole yksiselitteistä. Maiden välisiä vertailuja vaikeuttavat sosiaaliturvan verotus ja yksityiset sosiaalimenot. Muun muassa Pohjoismaissa saaduista tulonsiirroista ja muista sosiaalietuuksista maksetaan joko välitöntä tai välillistä veroa.

Suppeamman julkisen sektorin maissa (mm. USA:ssa ja Japanissa) kyseisiä etuuksia ei juurikaan veroteta. Lisäksi pienemmän julkisen sektorin maille on tyypillistä toteuttaa sosiaaliturvaratkaisuja erilaisten verohelpotuksien avulla, jotka eivät näy tavanomaisissa sosiaalimenotilastoissa.

Sosiaalimenojen käsitellessä keskimäärin 40 % julkisista menoista EU:ssa on sosiaalietuuksien verotuksella vaikuttava myös julkisten ko-

konaismenojen tilastoitun arvoon. Pohjoismaiden sosiaaliturvasta maksettavat verot kasvattavat niiden julkisten kokonaismenojen osuuksia verrattuna niihin maihin, jotka eivät verota sosiaalietuuksia. Sosiaaliturvan verotus vaikuttaa samansuuntaisesti myös kokonaisveroasteisiin. Nämä julkistalouden tunnuslukujen tilastointiin liittyvät harhat asetavat yleisesti esitetyt kokonaismeno- ja

veroastevertailut hieman kyseenalaisiksi.

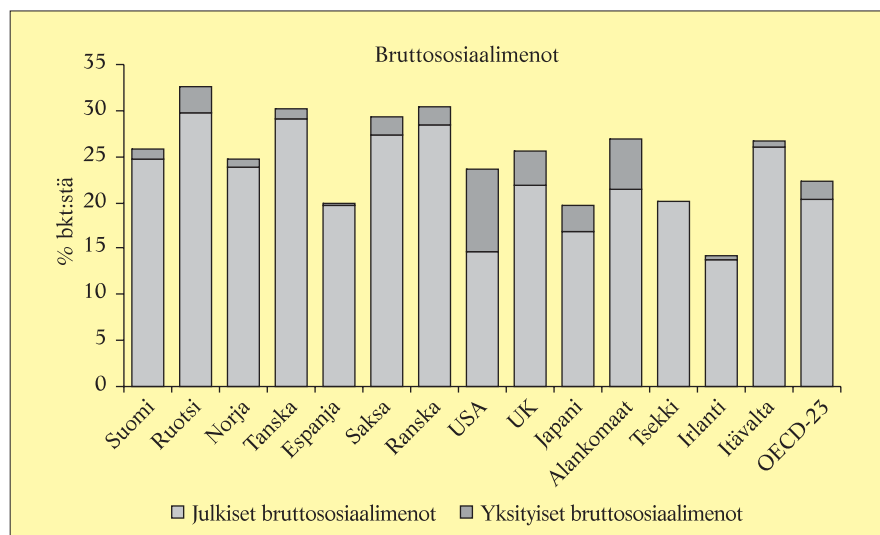
Myös yksityiset sosiaaliturvamaksut vääristävät todellisten sosiaalimenojen kansainvälistä vertailua. Erityisesti suppeamman julkisen sektorin maissa yksityiset järjestelyt ovat sosiaalipoliittisesti merkittävässä roolissa. Sosiaaliturva- ja erityisesti eläkejärjestelmien maittainen kirjavuus vaikeuttaa lisäksi täysin vertailukelpoista tarkastelua.

OECD on 1990-luvulla aloittamassaan nettososiaalimenoprojektissa pyrkinyt poistamaan sosiaalimenojen vertailun teknisluontoisia tilastollisia harhoja. Vertailun parantamiseksi sosiaalimenolaskelmissa on vähennetty julkisista bruttososiaalimenoista niistä maksettavat välittömät ja välilliset verot sekä lisätty mahdolliset sosiaalisiiin tarkoituksiin suunnatut verohelpotukset (lukuun ottamatta eläkejärjestelmiin liittyviä veronalennuksia). Tämän jälkeen lukuihin on lisätty vielä mahdolliset pakolliset yksityisen sektorin hallinnoimat sosiaalimenot maksetuilla veroilla vähennettynä, jolloin lopputulemana saadaan julkisen sektorin määrittämät nettososiaalimenot. Myös vapaaehtoisten yksityisten sosiaalimenojen osalta OECD on laskenut välittömällä ja välillisillä veroilla vähennettynä netto-osuuden³.

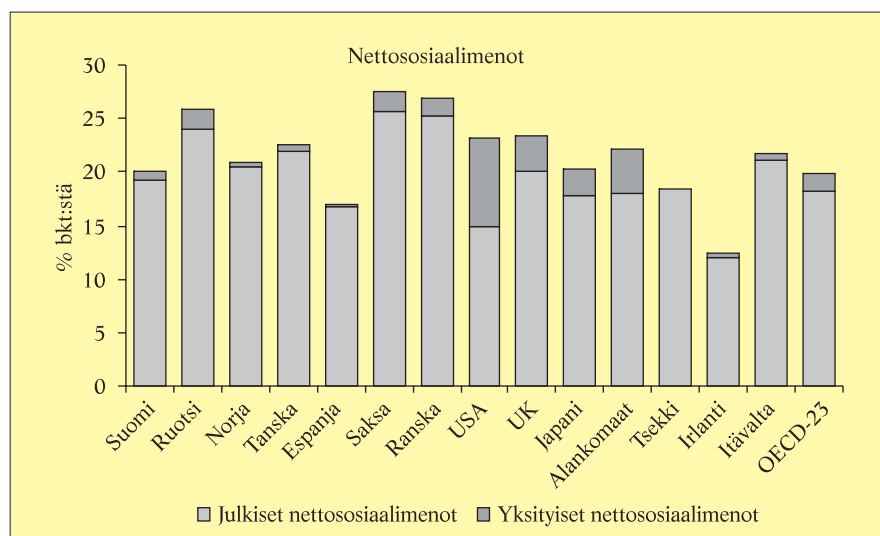
Kuvion 2a julkisten bruttososiaalimenojen vertailussa Pohjoismaat sekä Ranska, Saksa ja Itävalta erottuvat muista maista korkeammilla bkt-osuukillaan. Yksityisten bruttososiaalimeno-

³ Nettososiaalimenojen määrittelystä ja laskelmien yksityiskohdista sekä tehdyistä oletuksista tarkemmin ks. Adema ja Ladaique (2005).

Kuvio 2a. Julkiset ja yksityiset bruttososiaalimenot suhteessa bkt:hen eräissä maissa v. 2001.

Kuvio 2b. Julkiset ja yksityiset nettososiaalimenot suhteessa bkt:hen eräissä maissa v. 2001.

Lähde: Adema & Ladaique (2005). OECD-23: Projektissa mukana olevien 23 OECD-maan keskiarvo.

jen mukaan ottaminen kuitenkin tasoitaa tarkastelua. USA:n, Iso-Britannian, Japanin ja Alankomaiden korkeat yksityiset sosiaaliturvamenukset nostavat niitä lähemmäs Pohjois- ja Keski-Euroopan tasoa. Erityisen olennaisessa roolissa yksityiset sosiaalimenot ovat Yhdysvalloissa. Yksityiset sosiaalimenot eivät ole merkittävässä roolissa pohjoismaissa Ruotsin kohtalaista osuutta lukuun ottamatta.

Sosiaalietujen verotuksen ja verohelpotusten huomioiminen muuttaa ku-

vion 2a bruttotilannetta. Julkisia nettososiaalimenoja tarkasteltaessa Ranska ja Saksa nousevat valituista maista suurimpien sosiaalimenojen maiksi ohi Ruotsin ja Tanskan (kuvio 2b). Suomella on nettotarkastelussa Pohjoismaiden pienimmät julkiset sosiaalimenot. Yksityisten menojen mukaan laskeminen muuttaa jälleen tilannetta. USA, Iso-Britannia, Alankomaat ja Japani nousevat julkisten ja yksityisten nettososiaalimenojen tarkastelussa jopa

Suomen tason yläpuolelle yli 20 %:n osuuteen bruttokansantuotteesta. Suomen nettososiaalimenot ovat keskimäärin samalla tasolla kuin laskelmassa mukana olleiden 23 OECD-maan, joten nettokäsitteellä tarkasteltuna Suomen sosiaalimenot ovat muihin teollisuusmaihin verrattuna vain keskitasoiset.

Tuorein OECD:n nettososiaalimenojen vertailu käsittelee vuotta 2001, joten se ei välttämättä vastaa nykyhetken tilannetta, tulevaisuudesta puhumattakaan. Mikäli OECD jatkaa nettososiaalimenoprojektiaan, ovat sen tulevat vertailulaskelmat varmasti mielenkiintoisia juuri julkiseen sektoriin tulevaisuudessa kohdistuvien menopaineiden näkökulmasta.

Verotus ja työntekijän verorasitus

EU-maissa verot ja sosiaaliturvamenukset käsittävät keskimäärin 90 % julkisen sektorin rahoituksesta. Verotuksen merkittävästä roolista johtuen julkisen sektorin laajuutta voidaan vertailla myös verotuksen kireyttä tarkastelemalla. Vuonna 2004 Suomen kokonaisveroaste oli 44,3 % bruttokansantuotteesta. Ruotsissa veroaste oli 50,5 % ja Tanskassa 48,8 %. Saksan (38,7 %) ja Ranskan (43,4 %) veroasteet ovat hivenen Suomea pienemmät. Suppean julkisen sektorin maiden Japanin ja USA:n veroasteet olivat vain hieman yli 25 % bkt:stä. Suomen verotus on keskimäärin 5 prosenttiyksikköä kireämpää kuin EU-15-maiden painotettu veroastekeskiarvo 39,3 %.

Suomen julkisen sektorin kokonaismenot ovat kuitenkin vain noin 2 % Euroopan teollisuusmaiden keskiarvon yläpuolella. Menojen alempi taso veroihin nähden kertoo Suomen muuta Eurooppaa tiukemmasta julkisesta budjettikurista sekä paremmasta varautumisesta tuleviin menopaineisiin.

Mistä edellä tarkasteltu julkisen sektorin kokonaisverotus rakentuu? Vuonna 2004 EU-15-maissa toiseksi

suurin veroluontoinen tuloerä oli sosiaaliturvamaksut, painotettuna keskiarvona noin 32 % kerätyistä kokonaisveroista. Luonnollisten henkilöiden tuloverot tulevat seuraavana yli 23 %:n osuudellaan. Yhdessä sosiaaliturvamaksut ja yksityishenkilöiden tuloverot muodostavat 56 % EU-15-maiden verotuloista. Kulutusverojen ja muiden välillisten verojen osuus oli keskimäärin suurin, 35 % kokonaisveroista. Yhteisöverojen osuus oli 6 %.

Suomessa verotuksen rakenne on lähes samankaltainen EU:n keskimääräisen verorakenteen kanssa, kuitenkin sillä erotuksella että henkilökohtaisen tuloverotuksen osuus kokonaisveroista on suurempi kuin sosiaaliturvamaksujen. Lisäksi yhteisöveron osuus on noin 2 prosenttiyksikköä EU-15-keskiarvoa suurempi ja vastaavasti välillisten verojen noin 2,5 prosenttiyksikköä pienempi.

Luonnollisten henkilöiden tuloverojen ja sosiaaliturvamaksujen yhdistelmällä on merkittävin rooli julkisen sektorin rahoituksen näkökulmasta. Työn verotuksen ohella myös kulutusverotuksen osuus julkisen sektorin tuloista on Euroopassa yleisesti hyvin merkittävä. Yhteisötulojen verotuksesta keskustellaan julkisesti paljon, mutta niiden osuus kokonaisverotuksesta ei kuitenkaan ole yhtä merkittävä ansiotuloveroihin verrattuna. Vain muutamien EU-maiden (mm. Irlanti ja Espanja) yhteisöverotulot ovat yli 10 % kokonaisverotuloista. Toki yhteisö- ja pääomatulojen veropohjan liikkuvuus verokilpailun seurauksena aiheuttaa epävarmuutta, mitä ei ole havaittavissa esimerkiksi alhaisen verojoustop omaavan työn verotuksen osalta⁴.

Verojen bkt-osuudella saadaan suunta-antava kuva julkisen vallan kokonaisverotuksen kireydestä, mutta eri

tulolajien erillisverotuksen arviointi on vaikeampaa. Verojärjestelmien eroista johtuen yhtä ja oikeaa verorasituksen tunnuslukua on käytännössä hyvin vaikea määrittää. Ansiotulojen verotusta tarkasteltaessa nimellisten veroasteiden avulla saadaan vain karkea kuva verotuksen ankaruudesta, sillä nimellinen veroaste ei anna informaatiota verosta tehtävistä vähennyksistä tai verohelpotuksista. Lisäksi erot ansiotulojen progressiivisissa veroasteikoissa vaikeuttavat verorasituksen vertailuja. Legalleja veroasteita voidaan kuitenkin suunta-antavasti hyödyntää verrattaessa esimerkiksi eniten ansaitsevien verotusta. Korkeasti koulutettu ja hyvätuloisena työvoima siirtyy huomattavasti helpommin alhaisen

verotuksen houkuttelemana muualle, jolloin huippuosajien verotus on pääoma- ja yritystuloverojen ohella kansainväliselle verokilpailulle alttiimpaa.

Suomen ylin ansiotuloveroluokka on kansainvälisesti vertaillen korkea (taulukko 2). Taulukkoon valituista maista vain kahdella (Ruotsilla ja Alankomaila) on Suomen lisäksi yli

50 %:n korkein nimellinen ansiotuloveroaste. Suomen ero EU-maiden kes-

⁴ Seppo Kari kirjoitti pääoma- ja yhteisötulojen verotuksesta ja niiden kansainvälisestä vertailusta sekä verokilpailusta *Talous & Yhteiskunta* -lehden viime numerossa (2/2006).

Tuomas Matikka korostaa, että Suomen sosiaalimenot ovat vain teollisuusmaiden keskitasoa, kun otetaan huomioon sosiaalisten tulonsiirtojen verotus, sosiaaliset verohelpotukset sekä yksityiset sosiaalimenot.

kiarvoon on kymmenen prosenttia. Virolla, Latviassa ja Kreikalla on taulukon maista alhaisimmat ylimpien veroluokkien tasot.

Parhaiten ansaitsevien todellisen tuloverorasituksen selvittäminen vaatisi enemmän informaatiota tuekseen. Esimerkiksi Pohjoismaissa käytössä olevan eriytetyn tuloverojärjestelmän alempi verokanta pääomatuloille jää taulukossa 2 huomiotta, samoin kuin mahdolliset verovähennykset ja -edut. Veroeuista mainittakoon muuan muassa Suomessa, Ruotsissa ja Alankomaissa olemassa olevat alennetut veroasteet ulkomaisten työntekijöiden eli ns. ekspatriaattien verotuksen osalta.

Ansiotulon keskimääräisen verorasituksen mittaamiseen on olemassa useampia eri vaihtoehtoja. OECD vertailee keskipalkkaisen teollisuustyönteki-

Taulukko 2. Korkein nimellinen tu-
loveroaste eri maissa vuonna 2006.

Suomi	51
Ruotsi	56,6
Norja*	47,5
Tanska	49
Viro	23
Latvia	25
Liettua	33
Puola	40
Espanja	45
Saksa	42
Ranska	48,1
USA*	41,6
UK	40
Japani*	50
Alankomaat	52
Tshekki	32
Unkari	38
Irlanti	42
Kreikka	23
Portugali	40
Itävalta	50
EU-25	41
EU-12	45,2

Lähteet: Eurostat, OECD. EU-25 ja EU-12 keskiarvot aritmeettisiä.

*vuosi 2004

jän verotusta vuosittain. Keskimääräisen teollisuustyöntekijän (Average Production Worker, APW) palkkatasoksi katsotaan OECD:n vertailussa jokaisen maan teollisuussektorin keskimääräinen bruttopalkka ilman luontoisetuja, joten keskiansiot eroavat euromääräisesti eri maissa.

OECD:n APW-mallin laskelmat perustuvat vallitseviin veroperusteisiin, jolloin myös verosta tehtävät vähennykset tulevat huomioituiksi eivätkä suhdanteet vaikuta herkästi tunnuslukuihin. OECD huomioi verojen lisäksi myös saadut tulonsiirrot, jolloin voidaan karkeasti vertailla keskituloisen palkansaajan verorasitusta jonkinasteisellä nettokäsitteellä. Saatuihin tulonsiirtoihin lasketaan mukaan vain rahana saatavat etuudet, jolloin sosiaalieläkkeinä saatavat muut etuudet jäävät huomioimatta. Jos myös sosiaaliset palvelu- ja hyödyke-edut otettaisiin

tarkasteluun mukaan, niin tulokset todennäköisesti muuttuisivat enemmän julkisia palveluja tuottavien Pohjoismaiden osalta kevyemmän nettoverorasituksen suuntaan.

Taulukossa 3 esitetään yksi keskituloisen palkansaajan verorasitusvertailuista. Suomen julkisen sektorin nettoverorasite ei keskituloisen lapsettoman työntekijän bruttoansioden näkökulmasta ole yhtä ankara kuin edellä tarkastellusta Suomen kokonaisverosteesta voisi karkeasti päätellä. Keskituloisen teollisuustyöntekijän nettoverorasitus on Suomessa esimerkiksi USA:han verrattuna 8 prosenttiyksikköä kireämpää. OECD:n vertailussa Suomen ero EU-15-maiden keskiarvoon on alle 2 ja OECD:n keskiarvoon hieman yli 5 prosenttiyksikköä. Keskituloisen ansiotuloverotus saaduilla tulonsiirroilla oikaistuna on Ruotsissa jopa hieman Suomea matalampi. Vastaavasti Saksan verorasitus muodostuu tällä mittarilla verrattain ankaraksi.

Tilanne muuttuisi, jos tarkasteltaisiin esimerkiksi keskituloisen lapsiperheen tilannetta. Tällöin korkean verorasi-

tuksen maat Saksa ja Tanska eivät enää eroaisi muista taulukon maista yhtä selkeästi. OECD esittää julkaisussaan laskelemia lapsiperheiden sekä myös keskituloista hieman pienempi- ja suurempituloisten verorasituksesta ja verokiilasta.

Taulukosta 3 on lisäksi havaittavissa Suomen keskituloisen työntekijän nettoverotuksen kansainvälisesti tarkasteltuna melko merkittäväkin keventymisen kuluvalle vuosikymmenellä. Myös muut Pohjoismaat ovat alentaneet keskimääräistä palkkatyön nettoverorasitustaan.

Tulevaisuudessa ansiotuloverot ja sosiaaliturvamaksut ovat jälleen korotuspaineiden alla. Mikäli kiihtyvä kansainvälinen verokilpailu alentaa veroasteita ja sitä myötä verotuloja yhteisö- ja pääomatuloverotuksen osalta, niin riittävän rahoituksen keräämiseksi on julkisen vallan kiristettävä muita veroja. Työn verotuksen kiristäminen tuskin on toivottavin ratkaisu, mutta julkisten menojen kasvaessa se voi olla enemmän tai myöhemmin väistämätöntä. ■

Taulukko 3. Keskituloisen palkansaajan verorasitus eri maissa (ei avioliitossa eikä lapsia).

Työntekijän palkkaverot ja sosiaaliturvamaksut vähennettynä saaduilla tulonsiirroilla, % bruttopalkasta.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Suomi	34,2	32,9	32,4	31,9	31,2	31,3
Ruotsi	33,7	32,4	30,6	31,2	31,5	31
Norja	30,7	31,4	30,8	30,2	30,1	29
Tanska	44,1	43,3	42,3	42,2	40,9	41
Puola	31,6	31,3	31,3	31,5	31,8	32
Espanja	19,8	20,1	20,4	19,7	20	20,3
Saksa	44,5	43,4	44	41,3	43,5	41,7
Ranska	28,8	29,1	29,1	28,9	28,8	29
USA	24,1	24	23,9	23,6	23,6	23,6
UK	25,4	25,2	25,3	26,3	26,3	26,5
Japani	17	17	20	18,2	18,3	18,5
Alankomaat	33,2	30,5	30,6	31	32,2	32,2
Tshekki	22,6	22,5	22,9	23,3	23,8	24,1
Unkari	35,7	38,4	36,5	33	34,4	32,9
Irlanti	20,3	16,9	16,4	16	18,2	17,7
Kreikka	21,1	20,8	20,2	20,2	21	21,6
Portugali	22,4	21,3	21,6	21,7	21,8	21,1
Itävalta	31	31,4	31,6	32	32,3	32,1
OECD	26,6	26,3	26,1	25,9	26,2	26,2
EU-15	30,6	29,7	29,3	29,1	29,5	29,4

Lähde: OECD (2006). EU-15- ja OECD-keskiarvot ovat painottamattomia.

KIRJALLISUUS

Adema, W. & Ladaïque, M. (2005), Net Social Expenditure, 2005 Edition. More Comprehensive Measures of Social Support, OECD Social, Employment and Migration Working Papers No. 29.

European Commission (2006), Structures of the Taxation Systems in the European Union: 1995–2004.

Hietala, H. & Lyytikäinen, T. (2003), Työn, pääoman ja kulutuksen verorasituksen mittaaminen, VATT-keskustelu-aloitteita 298.

Hjerppe, R. & Kari, S. & Kiander, J. & Poutvaara, P. (toim.) (2003), Verokilpailu ja Suomen verojärjestelmä, Helsinki: WSOY.

OECD (2005), Economic Outlook.

OECD (2006), Taxing Wages 2004/2005.

Puoskari, P. & Taimio, H. (2002), Suomen julkisen sektorin tila ja tulevaisuuden näkymät, Palkansaajien tutkimuslaitos, Tutkimuksia 86.

Tilastot:

EU:n komissio (2005), European Economy. Public Finances in EMU 2005, Statistical Annex.

Eurostat (2006), Statistical Office of the European Communities. Government Finance Statistics.

International Labour Organisation (2006), Laborsta Database, ILO Public Sector Employment.

OECD (2005), Revenue Statistics 1965–2004.

OECD (2006) Tax Database.